

v posebni knjigi in objavljaj doneske v vseh slovenskih časopisih. Poverjeniki dobé knjižice z markami. Vsaka knjižica ima na platnicah navod, kako pobirati doneske. Da se namreč olajša poverjeniku nabiranje in kontrola tako malih zneskov, kakor jih pobira krajcarska podružnica, daje mu odbor knjižico s krajcarskimi markami v roke. Vsled tega nima poverjenik nikake sitne pisarije; prejetih krajcarjev mu ni treba niti posebe zapisovati, niti posebe hraniti; kolikor mark mu na zadnje manjka, toliko krajcarjev je prejel, toliko jih mora oddati v Ljubljano. Vsaka knjižica je preračunjena za 100 udov in za jedno leto. Gledé v knjižicah tiskanega navoda sploh velja, da obseza prav préprosto in lahko umevno pojasnilo poverjenikom, da se ozira sploh na vse slučaje, ki so možni pri pobiranji doneskov.

Vsa ta ideja, nabirati krajcarske doneske od skupnega slovenstva, je res slovenskim razmeram najbolj primerna. Da je pala na rodovita tla, kaže najbolj živahno zanimanje za to podjetje iz vseh krogov. Že v tem kratkem času, odkar obstoji krajcarska podružnica in odkar je pričela delovanje svoje, prijavilo ji je svoj pristop neprimeroma dosti udov. Tudi poverjenikov se je oglasilo že veliko število, celó brzojavnim potem so došle odboru ponudbe od odličnih rodoljubov.

„Narodni Dom“ ima postati ponosni hram vsega slovenskega naroda, središče njegovemu javnemu življenju in dom narodne slovenske zavesti. Ker je pa ta ideja za nas Slovence tolike važnosti in koristi, treba tudi, da jo kolikor mogoče pospešujemo, da se čim preje, tem bolje uresniči. Vsled tega in ker ima postati „Narodni Dom“ konečno lastnina prvega slovenskega literarnega zavoda, lastnina „Matice Slovenske“, opozarja tudi „Zvon“ kakor leposloven list čitatelje svoje in sploh slovensko občinstvo na sredstva, ki bi utegnila pospeševati to blago idejo. Naj torej pridno pristopajo „Krajcarski podružnici“, naj jo dosledno in vstrajno podpirajo s svojimi doneski. E. L.

Versuch einer Geschichte der Botanik in Krain (1754—1883). Zweite Hälfte. Von Wilhelm Voss, k. k. Professor — V lanskem programu ljubljanske vélike realke nam je priobčil marljivi prof. Viljem Voss jako zanimivo razpravo o zgodovini kranjske botanike; ta spis letos nadaljuje v šolskem poročilu imenovanega zavoda ter nam podaje kratek obris najnovejše dobe botaniške vede dežele naše. Drugi oddelek je razdelil g. pisatelj na več poglavij. V prvem nam riše zgodovino botaniškega vrta ljubljanskega ter nam podaje celó mal načrt njegov. Potem našteva botaniške zbirke kranjskega deželnega muzeja. Tu zvédamo, da hrani muzej herbarije Hladnikove, H. Grafove in Deschmannove; posebno zanimiv je „Herbarium carniolicum“ z doneski Janše, Dollinerja, Rasterna, Freyerja in Plemla. Nadalje opisuje prof. Voss bivši kranjski „Museal-Verein“ in našteva spise njegove, ki so velikega pomena za kranjsko cvetano. Črta nam ob kratkem tudi zgodovino c. kr. licejske knjižnice ter nam našteva vse važnejše botaniške knjige, katere hrani. S tem bode g. pisatelj gotovo marsikomu ustregel; žal, da pogrešamo v zapisku toliko neobhodno potrebnih botaniških del! Seve, dotacija je mala

V četrtem oddelku našteva prof. Voss vse spise in zbirke, ki se tičejo kranjske flore. Tu nahajamo samostojna dela poleg takih spisov, ki so raztreseni po raznih botaniških časopisih in zbornikih. Spis nam kaže, da se je že mnogo móž pečalo s cvetano naše dežele in dokaj zanimivih stvari nahajamo tu popisanih. Vsakemu, ki se hoče pečati z kranjsko floro, bode ta zbirka pač dobro došla.

Tudi privatnih herbarijev omenja pisatelj. Načelnik postaje na Nabrežini Alfred Breindl nabral si je kacic 8000 cvetk, med katerimi je mnogo kranjskih.

Posebno pa je zanimiv herbarij neutrudljivega našega prirodopisca župnika S. Robiča, ki se ne peča samó s primeroma lahkimi javnocvetkami, temveč v prvi vrsti s tajnocvetkami. Njegova zbirka lišajev in mahov je pravi „unicum“ in želeti je prav iz srca, da bi mnogozasluzni mož objavil podrobnosti o lepi svoji zbirki — Župnik Fran Schaffer iz Grahovega pri Cirknici ima tudi lep herbarij, ki obseza kakih 3000 vrst; nabiral ga je deset let.

Konečno sklepa g. pisatelj svoj spis z fosilno floro kranjsko, o kateri imamo že tudi dokaj zanimivih del; vse nam našteva podrobno, tako da ima čitatelj, zanimajoč se za te okamenele ostanke pradobne, pred seboj popoln obris zgodovine nekdanje kranjske cvetane, kolikor nam je znana.

Prof. Viljem Voss si je s svojim spisom pridobil lepo zaslugo za našo botaniko. V prvi vrsti mu bode hvaležen začetnik, ki nahaja v njem takoj vse, kar bi si mogel drugače morebiti še le po dolgem trudu sestaviti in nabrati. Gotovo bi bilo hvaležno delo, ko bi se našel prelagatelj, ki bi nam te zanimive in koristne črtice o zgodovini kranjske flore podal v našem jeziku in v posebni knjižici. „Scientia amabilis“ ima pri nas toliko učencev, da bi se gotovo splačal trud

Š.

Kratke opazke. 1. „Sub rosa.“ — V „Lj. Zvonu“ II. 318 pripoveda J. Ž., da predstoječi latinski izrek, kateri pomenja skrivnost kakega poročila, izvira od zarotnikov J. E. Tattenbacha in drugov, ki so se shajali in tajno posvetovali leta 1670 v graščini v Račjem pri Mariboru v sobi, na katere stropu je bila naslikana velika roža. „Vsak sestanek se je naznanil s tem, da pridejo ‚sub rosa‘ vkupe, in kar se je v imenovani sobi ukrepalo, moralo je ostati skrivnost, ker je bilo povedano ‚sub rosa‘. In tako se je od latinsko govorečih zarotnikov zaplodil ta izrek med svet“. Tako J. Ž. — No J. Volčič v „Razlaganji kerš. katol. nauka,“ VI. 200, govoreč o papeškem posvečevanju takoimenovane zlate rože piše: „Rimci so jo (rožo) neizrečeno visoko cenili; imeli so pregovor, ki se v latinščini rabi še zdaj, ‚sub rosa‘, ki je pomenjal molčanje; zato, ako je kdo kako skrivnost komu razodel, in je hotel, da je dalje ne pové in raznaša, rekel mu je: ‚sub rosa‘, to je: nobenemu tega povedati ne smeš. Od tod tudi navada, da se vidijo na nekaterih starih izpovednicah napravljene rože, kar pomenja, da je v izpovednici vse ‚sub rosa‘, to je ‚pod rožo‘ rečeno, in ostane skrivno in zakopano.“ — Ako je torej napominjani izrek v rečenem značenju rabil že davnim Rimljanom, tedaj bi bilo pač verjetneje, da je imenovani lastnik graščine v Račjem uprav v opomin tajnostij, v njegovi sobi se vršechih, dal na stropu naslikati znani simbol, in je tako izvor jedne stvari iz druge na onem zgodovinsko znamenitem kraji baš obraten. Tako pa smo tudi Slovenci izgubili slavo, da bi se izrek „sub rosa“ bil s slovenske zemlje razširil po svetu.

2. „Taterman“. — To besedo razlaga J. Ž. v „Lj. Zvonu“ II. 381, da pomenja navpično leseno cev pri živem studenci, s katerim izrazom se stvar zaznamenuje v gorenji Kranjski, pa tudi v Koroški. To, pravi D. Trstenjak v „Novicah“ 1858. 102, spričuje, da je bil Taterman po véri starih Slovencev povodni duh. — A razven tega ima beseda „taterman“ še drug pomen. V Savinjski dolini namreč imenujejo „tatermana“ slamnatega moža v ptičje strašilo na njivi, in spominjam se, da sem ta izraz za isto značenje čital večkrat v spisih dra L. Gregorca. Dr. J. Pajek pa še v „Črticah iz duš. žitka štaj. Slovencev“ str. 233 pripoveda, da so mu pri Mariboru fantiči, „slamnatega dekleta“ v Dravo vrgši, vprašani odgovorili: „Tatermana smo v vodo vrgli, da bode led raztolkel.“ — e — o — a.